

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERȚIUNI:

se socotesc după tarifă cu prețuri foarte moderate

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Vai învingătorilor?

Zile anapoda de tot trăim.

Marii nostri străbuni, Romanii, aveau o zicere, care zugrăvea în două cuvinte starea ce de regulă urmează pe câmpul de luptă, după ce s'a gătat lupta. Ei ziceau: „*Vae victis!*” — vai de cei învinși. Că adecă urmează asupra lor descărcarea răzburării din partea biruitorilor.

De fapt, de cele mai multe-ori așa e. Cei biruiți, pentru-că au cutezat să încerce a se lupta, după ce-s biruiți, mai sunt și umiliți, prigonți, sfâșiați așa zicând, de către biruitori. Și numai puțini biruitori au suflete atât de pătrunse de duhul iubirii de-apropelui, ca, macar după-ce i-a înfrânt, să nu-i prigonească și mai departe pe biruiți.

Dar întoarsă ce e lumea pe la noi!

Suntem după alegerile de deputați. Am eșit și noi Românii biruitori în opt cercuri electorale, scoțând deputați din neamul nostru. Și ce vedem acum după luptă? Că administrația politică din cercurile noastre biruitoare, care ea a fost cea biruită, căci ea (administrația) luase războiul contra voinței poporului din cerc, — acum, când poporul a eșit totuși biruitor, se aruncă cu o furie nebună asupra lui și descarcă un șir întreg de pecați prigoniri asupra biruitorilor, întorcând de dos vorba străbună și făcându-o să sune la noi așa: „*Vai învingătorilor!*”

Din toate părțile se dau știri, că slujbașii guvernului și-au perdut capul și nu se pot împăca de loc cu gândul, că în opt cercuri Românii au zmulș scaunele de sub opt mamelucii ai guvernului și au așezat în ele pe opt Români de frunte și bravi, cari se se ridice falnic și se grăiască în dietă așa, cât poporul românesc din cercurile lor se zică: „*Acesta cu adevărat din inima noastră vorbește. Acesta e adevărat reprezentant al nostru în sfatul mare al țării!*”

Până acum mamelucii vechi grăiau în dietă numai cum slujbașilor le plăcea și când ei îi puneau la cale, ca să apere cutari volnicii ale lor. Și fiind-că ved, că în viitor noii deputați se vor ridica tocmai pentru a cere guvernului să-și înfrâneze pe cutari ori cutari cutezători ai săi, ca să nu provoace și să nu calce în picioare poporul, de aceea slujbașii nostri, caută chipuri și moduri de a-și răzbuna asupra poporului, care ast-fel de oameni neatârnători și-a ales!

Avem știri, că în multe sate au aruncat din slujbe pe primarii, cari n'au mers pe voia solgăbira-elor la alegere. Și știm, că au fost citați la pretură oamenii de prin comune și au fost pedepsiți cu gloabe în bani pentru mici greșeli de hotarori de curățenie și de rânduiala drumului ori a curții. De să făcuse cu un an, ba și cu doi înainte, arătări asupra unui om oarecare, că și-a scăpat vita în

o pădure oprită, ori alt-ceva de acest fel, și atunci nici nu l'a pedepsit nimenea, că vedea oricine, că greșul e mic de tot, — acum au luat arătările înainte și au chemat pe oameni și i-au pedepsit de-a binele! Acum după alegeri.

Noi nu zicem, că pedepsele n'ar fi fost date în temeiul legilor. O fi. Dar e bătător la ochi, ce „*acurați*” și stricti sunt domni solgăbirăi chiar acum față de oameni, și mai ales față de alegători, pedepsindu-i pentru fie-ce.

Ei bine, frate Române din popor. Te pot pe tine spăria ori abate dela calea cea dreaptă aceste „*asprimi*” deochiate ale unor oameni pătimași? Că ei asta o vinează prin aceste prigoniri.

Aș! Povești!

Socoteală proastă fac, cei-ce așa socotesc! Poporul român, credincios și evlavios, care se adapă mereu din izvoarele bogate ale mângăerilor ce biserica i-le dă, cu istoriile din viața sfinților, poporul nostru, care aude și știe ce prigoniri crâncene au suferit bună-oară creștinii în veacurile dintâie pentru credința lor cea nouă și curată ca aurul, — nu se poate să nu înțeleagă, că urmările ce au venit după prigonirile sângeroase și turbate asupra creștinătății, au fost tocmai înmulțirea și întărirea celor buni și alipirea lor și mai mare la calea cea sfântă, pe care au pornit, — și tot așa „*asprimile*” mici de suflet ce stăpânirea noastră ni-le arată acum după alegeri, vor avea de urmare îndârjirea și mai tare a poporului și alipirea tot mai multora pe lângă acei cari au croit calea adevărului, și au pornit lupta pentru ridicarea vazei și cinstei neamului!

Cu cât mai mare era numărul celor ce suferau bătăi și muccenie pentru legea creștină, cu atât mai mult se întărea creștinismul. Cu cât mai mult prigonți vor fi cei-ce și la aceste alegeri s'au dovedit buni naționaliști, cu atât mai mult se va întări sănătosul curent național reînviat, și care eși așa de frumos biruitor în cele opt cercuri voinice.

Cărturari harnici.

Aflăm că în multe comune din comitatul nostru al Hunedoarei, cărturarii nostri cei buni, chiamă la ei pe oamenii fruntași din sat, și le cer libărușele de dare și după îndrumările date de „*Libertatea*”, le cercetează, să vadă că nu plătesc oare ei atâta dare cât să aibă drept a fi luați în listele de alegători pentru dietă? Și aproape în tot locul găsem mulțime de oameni, cari ar avea drept să fie în liste și nu-s. Pe toți îi îndeamnă să meargă de față când va veni comisia de conscriere în sat, și să ceară a fi luați și ei între alegători.

O pildă viuă de nedreptatea ce să face Românilor, e d. e. Poiana-Sibiului, unde în anul acesta abia au fost 35—40 alegători, și acum cercetându-să, s'au aflat că sunt cari ating măsură de cenț, peste 130 de inși! Deci aproape 100 au fost lăsați afară dintr'o comună. Acum fi vor luați în listă, și atunci va fi așa majoritate ro-

mânească în cercul Cristian (cercul dlui deputat Dr. Comșa) că anevoe mai pot visa Sașii să ajungă aci la deputație!

Dar încă prin alte comune ce va fi? Că sub drăguța de passivitate, nime nu să interesa de listele electorale, de aceste prea însemnate conscripții a soldaților ce-i poți avea pentru luptă „*politică!*”

Fără guvern.

Suntem încă tot fără guvern. Maestatea Sa nu poate implini cererile umflute ale Kossuthiștilor, iar ei nu vreau să se dee, că zic, că ei — pot să aștepte, numai de-a putea aștepta și M. Sa până îi vor vota ei cătane și bani pentru treburile mari ale Impărăției. Că nu-i mai dau nimic!

Din pricina asta, nici dietă nu se poate ținea. Căci în dietă trebuie să vie ministri cari au răspundere și pot răspunde la ce li-s cere. Dar Tisza cel căzut în alegeri, deși conduce încă în chip trecător frinele țării, nu mai ia răspunderea pentru treburi.

Și nu se știe ce va fi.

Atita însă se vede, că între opoziția aliată, s'a vîrit deja oarecare neînțelegere. Bánffy de pildă începe a cărti asupra soților sei din lupta de până ieri, și zice că să mai lase din 1848, că dacă vreau să ajungă la putere, numai așa pot ajunge, dacă se pun pe temeiul programului lui (alui Bánffy cel cu „*partidul nou*”). Lumea tâlcue lucrul așa, că mustăciosul Săcui iară face cu ochiul către Viena și dă cu călcăiul în 48-iști. Să ajungă cumva el la putere, apoi ducă-se pe pustii toți aliații de până ieri...

Noi avem timp să așteptăm și să privim la marea comedie, care să poate încă sfîrși în chip tare — de ris!

Alegători după fumuri.

Intregim știrea noastră din numărul trecut privitoare la alegerile de alegători după fumuri, într'acolo, că în 14 Martie numai s'au început în comitat acele alegeri, dar ele se urmează încă în zilele acestea și în cele viitoare. Pentru-că notarii au să ducă protocol despre acelea și așa nu pot fi puse toate alegerile pe o zi.

În Orăștie și în alte unele părți, de fapt a fost alegerea Marți în 14 l. c. S'a ales aici un Sas și un Ungur. (Anul trecut a fost un Sas și un Român).

Rugăm pe cărturarii nostri de prin comune să iee sama asupra acestor alegeri, să fie avizate în ordine, și despre mersul lor să ne scrie și nouă.

Un sfătos.

De sunteți curioși, îi chiamă Szabó Elemér, și e vice-inspector de școale în Deva.

La inspectoratul regesc de școale din Deva, a fost trimis, nu demult, un nou ajutor, subinspectorul Szabó Elemér.

Om nou, maghiar îmbătat de visul de mărire ce-l cântă sirenele din Pesta, care cer ca în această țeară iute-iute să răsără din pământ 30 milioane de Maghiari, — neexpertul subinspector îndată ce a vizitat cer-

cul său școlar, a devenit nervos de ce a văzut aci: o mare de Români, cari nici habar n'au să se facă altceva decât ce i-a născut mama lor și habar n'au că ce doruri încălzesc peptul patrioticului inspector! Ei își ară pământul cântându-si duiioasele doine, și își cresc copiii în legea lui Dzeu moștenită dela strămoși.

Asta pe dl vice-inspector l'a scos din răbdări. Cum adecă? Tu Valahule dela plug, dela coasă, dela fin, nu simți tu că atunci, când dl inspector de școale a intrat în sat, tu trebuie să te cutremuri și să te prosterni naintea lui, căci el vine în numele „*ideii*” la voi și aduce steagul ei să-l filfie peste capetele voastre și voi să vă închinați lui?

Nu simțiți voi, că aerul ce-l răsuflați la plug, în pădure și în casele voastre, e aer maghiar, fiindcă locuiți sub un cer cu dl vice-inspector?

Și fiind-că bietul popor român stă uimit de atari bazaconii, și nu înțelege că ce vreau dela el oameni hiperzelosi ca și inspectorii aștia de școale, — dl Szabó s'a dat să ne pună la cale prin foaia dascălească ungurească „*N. L.*”. Scrie în numărul ei mai nou un articol, care e o acuză crâncenă asupra Românilor și a școalelor lor și a poporului român peste tot, și totodată un apel focos către lună și stele, că să vie și ele să se arunce pe înapoiții aștia de Români, doar îi luminează, să vadă și ei odată, că de ei bine tot n'are să fie, decât atunci, când și-or fi lăpădat legea lor veche, obiceiurile și tot, și să vor fi preschimbate în aceea ce inspectorii nostri de școale le spun că să se preschimbe.

Numitul hiperzelos pionir de maghiarizare, scrie anume în foaie învățătorească printre altele următoarele:

„*Cei-ce împedecă edificarea statului național maghiar, sunt în întâia linie naționalitățile din patrie, cu excepția Rutenilor și a unei părți din slovacime și germanime.*”

„*Decând funcționez în ținut național român, într'una urmăresc stările de lucruri ale acestei naționalități și puterile, înriuririle ce prind la popor.*”

„*Experiențele m'au adus la încredințarea, că cultura lui cea puțină e pricina întâie, că poporul român s'a purtat atât de adeseori așa de dușmănos și să poartă și acum, contra statului național maghiar. Și apoi neștiința poporului, nedesvoltarea lui sufletească, o folosesc agitatorii naționali.*”

Și o dată apoi pe cunoscutele coarde: școalele române-s slabe, primitive, dascălii români is proști că nu știu bine ungurește, etc. „*Școlile naționale (române) de aici, cele mai multe, sunt nu spre folosul, ci mai vîrtos spre stricăciunea intelectuală și morală a acestei naționalități (române).*”

Auzi tu înțelepțiune! Care va să zică școlile noastre, pentru-că pricep copiii ce li se spune în ele, *prostesc* poporul și-i împedecă desvoltarea morală! Bune ar fi deci numai școlile ungurești, în care copilul nu pricepe nimic, că ce i-s propune, c'apoi acolo se „*luminează*” al focului, să fac și mai morali, mai buni, bag-samă fiind-că acolo n'ar mai auzi o vorbă despre Dzeu, ci numai hule la

adresa legii noastre străbune și frumoase românești.

„*Aceste școli stricăcioase naționale să le schimbăm cu destule de cele de stat*” — zice sfătosul subinspector. C'apoi toate-s bune! Apoi după o lungă excursie de tirade tocite, închee:

„*E aci timpul, să ne facem samă serios cu situația. Să pășim cu toată puterea pe terenul faptelor!* Instrucțiunea poporală-națională (maghiară) începută cu atita strălucire, să o ducem cu toată energia în ținuturile naționaliste.

„*A noastră e doar' țara astă; a noastră e puterea. Să ne folosim de „drepturile” noastre, și pe puterile celorlalte (nemaghiare adecă), cari pentru noi aduc numai primejdii, să le nimicim!*”

Dați-i un păhar de apă rece acestui focos vice-inspector și o doniță i-o turnați pe cap, doar' să mai recorește, că s'a aprins rău la creeri.

De altfel te asigurăm, bălaurule Szabó, că de-i mai ședea câțiva ani în acest ținut, te vei mai stîmpăra mult, și-i vedea, că toate zbaterile voastre de a ne „*patriotiza*” (maghiariza) sunt simple bătăi cu morile de vînt. Te vei încredința și te vei mai astîmpăra și de sineți.

Din Zarand.

Onorată redacțiune!

Brad, în Febr. 1905.

Comitetul „*Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român*” a procurat 3 skiopticoane (aparate de proiectiune) pe sama despărțămintelor Brașov, Blaj și Brad, pentru a să ținea cu ajutorul lor prelegeri populare.

Începutul s'a făcut la Brașov și a dat rezultate multămitoare.

Al doilea aparat a fost dus la Brad, însărcinat fiind de secțiunea științifică a Asociațiunii membrul aceleia Dr. Ioan Radu, prof. în Brad, cu întrebuintarea lui și aranjarea prelegerilor.

Aparatul acesta e de sistemul cel mai nou cu lumină foarte puternică de acetilen. De o cam-dată sunt la acest skiopticon două serii de plăci (diapozitive); o serie arată cele mai minunate întâmplări și fapte din viața Domnului nostru Isus Christos, ear ceialaltă tractează despre urmările beției.

În 19 Ianuarie n. a. c. a ținut dl Dr. Ioan Radu, ajutor de prof. Aurel Bratu, întâia prelegere în sala hotelului Central din Brad, folosind seria diapozitivelor: „*Din viața Domnului nostru Isus Christos*”. Prelegerea a fost în legătură cu petrecerea, ce se dă în tot anul în favorul bisericeii gr-or. din Brad. Au fost peste 100 de ascultători, între cari și câți-va țărani.

Atât vederile, cât și prelegerea, care a ținut o oară, au multămit deplin pe toți și prelegătorii au fost viu aplaudați.

Proiecțiunile au dat în mărime naturală toate vederile în trăsurile cele mai vii, binevezute de întregă sala. Diapozitivele sunt de o executare artistică, procurate dela o mare firmă din London. Tecstul a fost cel mai ales, în stil mișcător bisericesc, aproape întreg luat din sfânta scrip-tură.

Aceeași prelegere a fost ținută de susnumiții domni profesori în Băița la 22 Ianuarie n. în sala școlii gr.-or. și a fost ascultată cu lacrimi de emoție de un auditoriu de 86 persoane, partea cea mai mare țerani.

În semnătatea culturală a acestor fel de prelegeri e mai pe sus de ori-ce îndoială. Obiectul despre care se vorbește, se luminează cu vederile schieștilor atât de mult, încât produce impresiunile cele mai puternice și mai durabile asupra ascultătorilor. Și având diapozițiile de lipsă se pot ține prelegeri din ori-ce ram de cunoștințe. De altă parte spele unei prelegeri pe o oară sunt cel mult 80 fil., materialul de lipsă la producerea acetilenului. Arangerea întregii prelegeri merge repede.

Popoarele multe din apus țin aceste prelegeri ca un mijloc dintre cele mai puternice pentru luminarea și deșteptarea mulțimii. Cu zecile de mii de diapoziții pun în circulație și chiar guvernele spriginesc edarea lor. Sunt firme germane, cari au vederi până și din viața poporului nostru. La noi e societatea maghiară „Urania“, în Budapesta, care are o frumoasă colecție de diapoziții și prelegeri și carea pentru anumite tace se le împrumută și în provincie.

Dacă mișcarea pornită de „Asociațiune“ va ajunge să pătrundă în toate straturile poporului nostru, cu neînsemnate jertfe materiale, vom putea procura serii de diapoziții din cunoștințele cele mai folositoare, ba vom putea să ne facem noi diapoziții, care să ne trage de la noi înseși, ca să nu mai avem nevoie de cele din afară. O armată japoneză, a și ajuns la Tienlin și a dat asalt asupra Rușilor, dar a fost respinsă de Ruși cu mari pierderi.

Părți de trupe rusești pierdute de grosul Japoniezilor. Ci-că sunt flămânzi și zdrăntoși și obosiți rupți.

Până acum sunt prinși peste 40.000 Ruși.

„N. Fr. Presse“ din Viena însă, zice, că a vorbi despre pierderi așa uriașe în o luptă din câmp deschis, înseamnă a abuza de ușor crezătorii cetitori.

Altă foaie mare recunoaște, că, precum la Liojang, așa și la Mukden, Kuropatkin a condus retragerea în chip măestru, deși a avut pierderi din cale afară mari.

Și încheie numitul ziar: Kuropatkin s'a dovedit așa de măestru în retragere, că ar fi bun de pus în fruntea oștilor, numai când acelea au să facă retrageri. Căci dela începutul războiului, el numai trăgându-se napoi, dar n'a n'ntre n'a dat de loc!

Câmpurile dintre Mukden și Tienlin sunt un strat de morți: oameni, cai, vite, cară părăsite, arme lăpădate, etc. Japoniezii culg la ele și le duc acasă ca trofee scumpe.

Învățații americani spun, că nu mai poate trece mult, și atât Japonia cât și Rusia vor cădea amândouă zdrobite de pagubele uriașe materiale, ce le aduce asupra lor războiul. Vor ajunge calice de-abine!

Mai nou. Japoniezii nu vor să lase pace Rușilor nici la Tienlin, ci vor să-i incurce și aci într-o nouă încăierare, care să-i zdrobească și mai mult. O armată japoneză, a și ajuns la Tienlin și a dat asalt asupra Rușilor, dar a fost respinsă de Ruși cu mari pierderi.

Părți de trupe rusești pierdute de grosul Japoniezilor. Ci-că sunt flămânzi și zdrăntoși și obosiți rupți.

Până acum sunt prinși peste 40.000 Ruși.

Correspondență

Tipuri urite.

La alegerea de deputat în cercul Végvár (Rittberg) a candidat cu program național P. On. Domn protopresbiter Ioan Pepa din Buziaș. N'a reușit. La această cadere — au contribuit mult lăpădăturile dintre noi, între care locul prim îl merită Nicolae Stoia, preotul-protopop din Sîpét, pe care îl provocăm toți cei cu inimă română, să ne spună, că oare din ce „convingere“ a votat el cu contra candidatul nostru național și respective contra D-lui său?!

Dar popa Stoia nu numai a votat cu candidatul contrar, ci, ceea-ce e tare urit și îl face să apară ca un tip respingător, el s'a întretinut toată ziua în tabăra noastră națională și când colea văzurăm, că e lup în piele de oaie! Pentru fața lumii a stat cu noi de vorbă, ba a pus și frunză verde la căciulă.

Asemenea popa Ilie Cocos, din Uliuc, căruia îi umblă gura mult, dar când cauți fapte naționale, nu le găsești la el!

Adaugă pe popa Vasile Țăran din Icloda și învățătorul său unit din Silagi — de lângă Buziaș — Vaidean, care spre rușinarea lor fie zis: au fost în tabăra contrară.

Dintre economii, care au vândut pe stăpânul lor, sunt mai cu seamă de cei cu stare mai bună, precum din comuna Berini: gazda Ioan Boboș, Nicolae Ignat, Traiță la și alți, cărora s'le fie rușine! din Blajova: Ilie Matu, Lăețu, Traiță Babuț, jude com. Nicolae Popoviciu, cântăruș și cantor, Ioan Crăciun, judele din Cadar, toți oameni de carte și cu stare!

Tot așa în alte comune.

Dar frumos și-au făcut datorința față de națiune și șeful lor: Avram Ciocoi, preot, Iulian Cârnu, învăț. în Vucova, George Lupșa, preot și Petru Bulgă înveț. în Blajova; Aurel Magheți și George Popoviciu, preoți apoi George Maghețiu înveț. în Sa-coșul-unguresc, George Gâșpar, preot în Gătaia; Margineantu, preot în Birda. Afară de aceștia, durere, nici unul dintre preoții și învățătorii cercului electoral Rittberg, nu s'au achitat față de națiune și șef.

Cum a fost, cum n'a fost alegerea, a trecut. Ales a fost candidatul guvernamental, — care a cheltuit aici mult; iar al nostru candidat național a că-

zut nu din vina străinilor, căci aceștia formează minoritatea în cerc, ci din vina — cum zice Domnul: „Celui ce întinde cu mine în blid.“

Cel-ce are urechi de auzit, audă! Intre cei-ce și-au făcut datorința e și părintele Vichentie Pirtea din Sinersig. Idem.

NOUTĂȚI

Altoi, ca și în alți ani așa și în anul acesta, se vor împărți cu preț redus, de „Reuniunea Economică din Orăștie“. Și anume în primăvara 2000 se împart: 1375 altoi și 2000 pădureți (de măr).

Reuniunii îi sosesc zilele astea (pe Luni-Marți viitoare):

1. Din școala economică de stat dela *Lugoș* 500 mistri (mai toți bătuți), 600 pruni bistriți altoiți, 50 cireși și 50 nuci;

2. Din școala dela *Făgăraș* 100 peri și 25 vișini;

3. Din școala dela *Hodmező-vásárhely* 50 caisini; și

4. Din școala dela *Baia* 2000 de pădureți de măr, pentru școalele de altoiți.

Să vor da ca și în trecut cu 14 cr. (28 fil.) altoaia, iar pădureții de cînste.

Cei-ce doresc a avea, să se înștiințeze de grabă la secretarul Reuniunii (păr. I. Moța).

Despre Țarul rusesc vin știri slabe. Se zvoneste că afită a zguduit necazurile din timpul din urmă, cu războiul în Asia și cu răscoala muncitorilor în Rusia, că s'ar fi întunecat parte de minte. Are viziuni, spaima, și e nervos din cale-afară. E teamă că va nebuni.

Asa? Foaia »H-v.« din Deva are știre, că dl *Dr. I. Pop* advocatul român din Asia și cu răscoala muncitorilor în Rusia, că s'ar fi întunecat parte de minte. Are viziuni, spaima, și e nervos din cale-afară. E teamă că va nebuni.

Auzi, auzi! Românul se plece dintre Români și se lase loc jidănașului și ungarășului cutare... Că se vede că poporul caută pe avocatul Român și nu mai mult pe cel străin! Amenințări copilăroase.

Și-apoi cine vă pune, nebulilor, să vorbiți de dinamită și de armele silei? Nu gândiți că pot învăța dela voi și alții atari lucruri primejdioase? Ați nebunit de tot?

Scumpetea își arată dinții peste tot locul în țară. Cei din Pesta se plâng, că și grumpele, de cari lega multe nădejdi poporațiunea mai săracă, s'au scumpit rău. Carnea și ceialaltii articli și mai virtos.

Foc uriaș a fost de curând în New-York. A ars o casă cu mai multe rinduri. Locuitorii ei, luați de foc pe din jos, au voit să se coboare pe scăriile de fer ce le-au pus pompierii pe casă. Dar scăriile s'au inferbintat așa de tare, că cine pășea pe ele, cădea de durerea arsurilor. Și așa s'au prăpădit mulțime de nenorociți din rindurile de sus.

Pentru-că și-a omorât fata a fost dusă la judecată o femeie din Timișoara. Acela o fată de 14 ani și fata se strica „și nu voia să se mai omească. În o zi după o ceartă aprinsă, nenorocita mamă a lovit fata în cap cu o săcură și a omorât-o. Curtea cu jurați din Timișoara însă, a achitat pe nenorocita mamă, și a lăsat-o nepedepsită. Publicul a primit cu aplauze verdictul, în vreme-ce mama vărsa lacrimile nenorocitei.

Producție la sat. În 5 Martie n. învățătorul Dionisie Giurgiu din Balșa, a arangeat în școală o producție cu declamațiuni, cântări și mic teatru, care au făcut deosebită bucurie și plăcere poporului din Balșa, care rar a avut privilegiu a vedea atari producțiuni cu fii și fiice din popor. S'au declamat unele poezii instructive, moralizatoare, iar unele comice, de veselie și s'a jucat de juri și jure piesa „Serăcie-lucie“. Din sat n'am fost chiar mulți oameni, dar veniseră mulți din comuna vecină Mada.

S'au cântat de corul feciorilor și fetelor patru puncte. Frumos a declamat dna preoteasă Hanches „Legenda Ciocărliei“ de Alexandri. Toți au ră-

mas mulțumiți. Erau de față și 3 preoți: Damian (Balșa), Glodean (Ardeu) și Todea (Almășel).

Poporul din loc, după-ce a aflat ce lucru frumoasa a fost la școală, s'a fâgăduit, că altă-dată va lua întreg parte, spre mângăarea zelosului învățător nou al lor.

O scuză. Dl Liviu Dumitrescu, teolog în Blaj, ne trimite o scuză, că de ce tatăl dsale, dl inv. Dumitrescu din Șard, n'a votat cu Dr. Vajda. Spune dl Dumitrescu iunior, că tatăl dsale a avut motive „grave“ de a rămânea pasiv, le-a și spus dlui Dr. Vajda, care le-a și acceptat (ce să faci, dacă omul spune că „nu poate“ și „nu poate“, trebuie să-i acceptezi motivele!), dar încolo dl inv. a lucrat pentru Dr. Vajda destul. Ba s'a dus chiar la locul de votare, și era să și voteze, însă un dn preot ce eșea dela votare, i-a zis: Nu mai merge, nu mai e de lipsă, nu te „periclită...“ și așa dea înțelegend că de aceea nu mai e de lipsă, pentru-că Dr. Vajda a reeșit, — n'a mai mers și dsa s'îi dea votul. Cine vrea și poate, primească de bani buni atari scuze.

„Cântece pentru usul societăților corale“. Sub titlul acesta a apărut de curund o broșură voluminoasă din compozițiunile alese ale Diui Aurel Popovici. — Broșura conține 15 cântece mari aranjate parte pentru cor bărbătesc, parte pentru cor mixt, astfel, încât fie-care piesă va putea forma puncte potrivite în programul seratelor și concertelor mai ales populare. Broșura se poate comanda dela autor în Ticvașiu mare (Nagy-tikvány p. Kakova, Krassó-Szörény m.) Pretul 10 coroane plus 19 fil. porto.

Sămânță de mazăroi. Mai mulți cetitori ne-au pus întrebarea, că unde ar găsi sămânță bună de mazăroi? Răspundem tuturor, că dl *Ioan I. Vulcu* din Orăștie, pe lângă sămânțele de trifoi și luțernă plombate, și-a adus estan și sămânță de mazăroi de cea mai bună calitate, cum și sămânță de cânepă.

Doritorii, adreseze-se direct dlui Vulcu, care îi trimite, la cerere, și mostre și prețurile.

Un candidat de avocat află momentan aplicare în cancelaria subscisului. Cu ofertul se mi-se comunique și condițiile.

Dr. Aug. Străitaru, adv. Hațeg (com. Hunedoarei).

În atențiunea emigraților la America. Guvernul Ungariei a liberat călătoria la America și prin Bremen. Cine are pașaportul predat pe la Fiume, acela poate călători și prin Bremen, dacă are cartea de vapor prin Bremen.

Cine s'a decis a călători prin Bremen la America, acela trebuie negreșit să țină de acasă 20 coroane arnă; după primirea arvinei fie-căruia i-se trimite cartea de vapor.

Lucrătorii cari sunt harnici și sănătoși, cari au biletul de tren plătit în America până la locul destinat și cari pot arăta 50 coroane bani gata aceia pot sămânți în America. Cine are cunoscuți în America, să ducă adresa celor cu sine.

Cine are ochi bolnavi, sau alte rane trupești, mai bătrân de 50 de ani, sau e arvnat în vre-o fabrică la lucru în America și merge anume la lucru rezemat, pe acela îl înapoiază din America.

În Ratibor precum și în Bremen fie care emigrant să vizitează, așa că fie-care pecând vine în Bremeș pe vapor poate fi primit în America.

Un candidat

cu praxă mai ales în ale cârților funduare află momentan aplicare în cancelaria mea. Lângă oferte să se alătoreze și condițiile.

Sasca-montână (Szászabánya Krassó-Szörény).

Dr. Vasile Meșter, avocat.

POSTA REDACȚIUNEI.

Dsala G. Sp. în Berliste. Ai descris bine de tot pătania șoadă dela Dvoastră, cu „Vulpoi“ și pretinul lui, dar nu-i pentru a se publica. Sunt acestea prostii omenești, cari e destul că le știe un sat ori două. Ca să le publici pentru lumea mare, nu are înțeles. Alte lucruri de folos și întemplări bucurătoare și publicăm.

Povestea petrarului.

De Multatul (E. D. Dekker.)

A fost odată ca nici odată, că de n'ar fi fost nu s'ar povesti... A fost un petrar, ce spârgea petrele din o stâncă mare, mare. Lucru îi era greu foarte și el muncea mult și plată puțină avea și nemulțumit foarte trăia.

Ofta greu, căci greu muncia. Și din graiu așa grăa:

— De-ar da Dzeu să fiu și eu un bogătan să-mi pot odihni oasele pe un pat de mătăsa.

Atunci un inger să cobori din cer grăindu-i:

— Fie voia ta.

Și petrarul sărac deodată să văzu încunurat de bogății fără seamăn de nu știa ce are la casa lui. Să culca în pat de mătăsa și cu haine de mătăsa să îmbrăca.

Întro zi a trecut de dinaintea căsii lui împăratul țării. Înaintea hinteului mergeau călăreți într'auriți. Înapoia hinteului alți călăreți și slugi minunate țineau umbră de aur deasupra capului marelui împărat.

Când a văzut una ca asta, petrarul nost s'a năcăjit, că de-asupra capului lui nu ține nime umbră de aur. Și-a oftat:

— Hăi de-ași fi eu împărat! Atunci un inger s'a coborât din ceriu — și i-a grăit:

— Fie voia ta!

Și petrarul s'a făcut împărat. Soarele strălucea și arșița lui ardea fața pământului și iarba o veșteja.

Și împăratul s'a pomenit, că soarele îi prilește fața și că soarele are mai mare putere de-cît el. Și iar a fost nemulțumit.

A oftat și a grăit:

Hăi, de-ași fi eu soare! Atunci un inger s'a coborât din ceriu — și i-a grăit:

— Fie voia ta!

Și el s'a făcut soare. Și își răspândea razele în sus și în jos, în dreapta și în stânga și pretudindenea.

Și pîrjolea iarba pe pământ și părlea fața împăraților, care trăiau pe pământ. Dar un nor s'a pus între el și între pământ și razele soarelui să resfrâneau și se rupeau în coastele norului.

Și s'a mâniat soarele, că cineva stă în calea puterii sale și s'a plâns, că norul e mai puternic decât el și iar a fost nemulțumit.

Și acum doria să fie nor, — care e atât de puternic.

Atunci un inger s'a coborât din ceriu și i-a grăit:

— Fie voia ta!

Și nor s'a făcut și între soare și pământ s'a așezat și a prins razele soarelui, și iarba în umezală iar a înverzit.

Și norul picura stropi mari pe pământ și a umplut apele și potopul ducea turmele de oi, și tot ce-i sta în cale.

Și ploaia a ajuns pe o stâncă, care nu s'a clătina.

Ori cum a curs ploaia — stanca nemișcată a rămas.

Și atunci norul s'a infuriat, că stanca nu îngăduie și nimic nu i-a păsat de puterea cea mare a potopului și iar a fost nemulțumit.

Și ear a oftat — grăind: — Puterea stâncii e mai mare decât a mea. Hăi, de-ași fi eu stâncă!

Atunci un inger s'a coborât din ceriu și i-a grăit:

— Fie voia ta!

Și el stâncă s'a făcut și nu s'a mai mișcat nici la razele soarelui, nici la potopul norilor.

Dar de-odată veni un om cu topor, cu scobitoare ascuțită și cu niște ciocane. Un om ce spârgea pietrele din stâncă.

Și stanca a grăit:

— Cum îi asta, că omul acesta are putere peste mine și cioplește pietrele din simul meu!

Și iar n'a fost mulțumit și oftând a grăit:

— Eu sunt mai slabă decât el — hăi, de-ași fi eu în locul lui.

Atunci un inger s'a coborât din ceriu și i-a grăit:

— Fie voia ta!

Și ear s'a făcut — petrar. Și spârgea petrele din stâncă și lucru îi era greu foarte și el muncea mult și plată puțină avea, dar de aci încolo foarte mulțumit trăia.

Trad: Vili.

RĂZBOIUL

Baia de sânge dela Mukden.

Grozava încăierare a celor doi urieși din câmpurile Maciuriei, s'a încheiat. Japoniezii au eșit învingători, dar pe când toată lumea credea, că ei au și prins pe Ruși într'o verigă de fer, din care nu vor mai avea mântuire, pe atunci s'a dovedit, că Rușii au frânt cu putere desperată inelul și s'au scos din el, din ghiarele puternicului dușman.

Pe la începutul săptămânei acesteia se spunea, că întreg corpul de armată rămas pentru coperire napoi (ariergarda, Nachhut-ul) ar fi fost prins de Japonezi. Acum s'a adevărit, că nu-i drept. E drept, că au încercat a-l impresura, dar el a trecut val turbat peste cei-ce i-se pusese în cale. Asemenea despurile coperire napoi (ariergarda, Nachhut-ul) ar fi fost prins de Japonezi. Acum s'a adevărit, că nu-i drept. E drept, că au încercat a-l impresura, dar el a trecut val turbat peste cei-ce i-se pusese în cale. Asemenea despurile coperire napoi (ariergarda, Nachhut-ul) ar fi fost prins de Japonezi. Acum s'a adevărit, că nu-i drept. E drept, că au încercat a-l impresura, dar el a trecut val turbat peste cei-ce i-se pusese în cale.

Sub scutul corpurilor de armată dela aripi, cari vărsau pirjol de foc în laturi, și cel din napoi, care se oprea din când în când și vărsa potop de foc spre dușmanul ce-i urmărea, — grosul armatei rusești s'a putut retrage destul de bine, ajungend la Tienlin. Și de aci să vor retrage încă în sus, spre Carbin.

Să vorbea, că în această încăierare groznică, care a ținut 14 zile din jos de Mukden și vre-o 4 zile în timpul retragerii, — Rușii ar fi pierdut la 170.000 de oameni, din cari numai 40.000 prinși, ceialaltii căzuți ca morți ori răniți.

Colaboratorul militar al ziarului

Alegerea dela BAIA-DE-CRIȘ.

(Continuare din nr. 11.)

Anunțarea.

Abia după 8 ciasuri au fost gata toate scrisorile, când iubitul ales a fost adus din casele primitoare ale dlui Dr. Robu, între aclamările nesfârșite ale mulțimei. După-ce i-s-au dat toate hârtiile de alegere, s'a suit pe un loc ridicat și la lumina felinarelor, ținute de doi tineri îmbrăcați de sărbătoare, cu glas de apostol a vorbit mulțimei. A mulțumit tuturor pentru încrederea pusă în el, a lăudat însuflețirea neașteptată și curagiul poporului întru apărarea drepturilor sale sfinte, neînfricarea nici de frig, nici de foame, nici de ispitele rele și rânduială bună, în care au stat atâtea zile și nopți, fără adăpost, veselindu-se ca la nuntă. Pe urmă a spus pe scurt că în dieta țerii va stărui să facă legi și drepturi, potrivite cu sarcinile ce avem, ca toți fiii țerii, fără deosebire de neam, să fie mulțumiți.

Bucuria și însuflețirea mulțimei, nu se poate scrie. Parcă erau pe altă lume.

După vorbire, ca prin farmec, fără a mai aștepta nimic, poporul s'a desfăcut în două, cei dinspre Vața, cu muzicele lor, cântând toți un marș frumos, porniră în jos, ear' ceialaltii cu ale lor în sus.

Primirea în Brad.

După 9 a fost sosirea în Brad, unde încă de Joi aștepta altă mulțime de popor, în adevărate petreceri populare, în jocuri și veselie. Fiind prea târziu, conductul cu torțe a fost oprit, dar' a fost cu atât mai minunată primirea. La intrarea în Brad se adunaseră mii de oameni, cu lumini aprinse în mâni, datorite de neguțatorul Ioan Cutean, ear' ferestrele caselor, pe tot întinsul până la locuința alesului deputat, numai ce flăcărau de mulțimea luminilor aprinse în ele. La intrarea în Brad alesul deputat iar a vorbit mulțimei foarte frumos.

Doamnele române din Brad au întimpinat pe iubitul ales cu frumoase cununii de flori. Pe toate ulițele, prin toate colțurile Bradului, era o mișcare ca la înviere.

Cu toată imbulzala, oamenii treceau unii pe lângă alții cu încredere frățească și se agrăiau cu o dragoste ca la sfintele Paști.

Poporul pentru alegere.

Ne-au hulit și ne hulesc oamenii lui Hollaki cu aceea, că preoții și dascălii români au nebunit poporul; l'au spăriat cu muncile iadului; au stîrmit în el duhul urei și al răscoalei asupra Ungurilor ș. a. Bieții, rău cunosc acest popor, după care trăiesc! Ori poate îl cunosc, dar' îi mustră gândul rău.

Ar trebui să-și aducă aminte, că poporul zarandean are o școală în alegeri. A ales pe un Hodoș dela 1867—1875. În 1884 a ales pe Truța, deși om tiner pe atunci și de curând așezat în Zarand. La 1887 numai pe lângă abuzurile cele mai grozave a putut fi ales Hollaki față de Truța și alegerea a fost protestată cu multă putere. — Acum după atâția ani de nelucrare (numită pasivitate), după-ce poporul s'a deșteptat și mai mult și după-ce a pășit de candidat omul cunoscut de toți, omul doririlor noastre a tuturor, lucru frumos, ca poporul cu o putere elementară să-l spriginească. Dacă domni, cari ne hulesc și-ar fi dat cât de puțină oste-neală, ar fi putut afla, că în multe locuri preoții au fost mânați de popor, așa cum o mânat un lemn ușor de un mare povoiu.

Din comuna Săliște 4 țărani, ei din îndemnul lor, au venit în puterea nopții la Brad, la adv. Dr. Papp să-i ceară sfat, că preotul e om vechiu, care nu știe multe și să tânguiau astfel: „ce-o fi de noi, că în publicația comitatului au șters pe toți ai noștri!”

Blăjănarii, temându-se, că preoții n'orfi cu ei, de-a rîndul iispițiau „părinte cum stăm cu alegerile, ai de grijă!”

Să lățișe vestea, că vor închide pe toți preoții. Preotul din Luncoiul de sus spune oamenilor: „Oameni buni, e vorbă, că vor închide pe toți preoții. Poate m'or închide și pe mine, — dar pentru aceea voi să fiți liniștiți să nu faceți vre-o împotrivire, că avem lege și după lege trebuie să umblăm!” N'a încăput această vorbă în inima lor. Zile de-a-rîndul i-a năncat o bănuială neagră. Vedeau preotul, că oameni lui să adună ba ici ba colo și să înțeleg în taină, dar nu știa ce poate fi. Într'o zi să trezește numai, că vin la el 5 inși, ca „trimeșii” satului și-i zice scurt și dureros: „Părinte, de ce vrei să ne lași?”

Preotul din Curechiu a fost bolnav în toată vremea pregătirilor de alegere. Poporeni erau tare măhniiți. Într'aceea vine în comună notarul Kilin. Indată ca o săgeată trecu prin oameni frica că notarul a venit cu banii, Mamonului să cumpere voturi. Și-l încungiuară strâns urmărindu-i toți pașii. Vede el notarul, cum stau lucrurile, dar totuși dela o vreme își ia inima în dinți și zice: „Joi se mergeți la alegere de deputat și...” Mai mult nu avu vreme să zică. Ca fulgerul să repezi unul și-i deschisă ușa și-i zise: „Pe aci ai venit, pe aci se te duci până ți bine. Ori-ce te ascultăm bucuros, dar cu alegerea să ne dai pace. Știm noi, care-i dreptul și datorința noastră.”

Preoții din Ruda n'a fost nici unul la alegere, amândoi s'au supus poruncii Nemților, dela cari au avut 20 de arginți salarii pentru băieși și totuși până și birăul a votat pentru Damian.

„Eu fac cunoscut, că inșpectorul dela șteampuri din Gura-Barzi ieri a chemat lucrătorii tot pe rînd în cancelarie și le-a poruncit să dea vot lui Holoci și care nu vrea, pe aceea îl țipă din lucru, trebuie scris la inșpectoru, că lucrătorii și de-or da votul siliți de ei, dară tot ne vor ținea în cuvânt că au fost siliți de ei la votarea cătră Holoci și îi vom dovedi pe ei așa că-i vom cere pe lucrători la jurământ.” — Așa scriea un băieș.

21 de alegători din Brotuna, a căror preot a fost mai marele peste mîncări și beuturi în tabera lui Hollaki, iată ce scriu la 10 Ianuarie 1905: „Prea Onorate Domnule Dr. Popp Ioan, avocat în Brad, te rugăm frumos să faci bine să faci o rânduială pentru notarușu din Tomești co vinit în Brotuna și în casă la kisbirău au zis cătră oameni, că dacă nu dau votu la Holoci, atunci șed afară în nea și dacă îl dau capătă mîncare și beutură, dacă nu-l ascultă, îi freacă el, că-s pe mîna lui și a zis cătră oameni, că protopopu nu-i cuminte, că au lăsat pruncii lui și s'au apucat de asta — și în toate comunele au umblat și au zis cătră oameni, că le dă vinars, numai oamenii au fugit din casă afară.”

Alt țeran din acele părți la 29 Ianuarie 1905 scrie între altele: „De când să lăți vestea, că falnicul protopop domnul V. Damian pășeste în candidație de deputat, de atunci în toate comunele vedeai 6—10 oameni sfătuindu-se, cum ar face ca să-l scoată învingător, suspinau și să rugau la Dzeu să le ajute, că știau că li-să vor pune multe pedece. Pe la noi nu sunt preoți, numai de „motiv”, că s'au lăsat ademeniți chiar de jidani, dușmanii stăpînului lor, Christos. Și barem să fi dat pace la „popoară” să nu le ademenească cu mîncări și beuturi. Unii preoți țineau oficiul socaciului, alții oficiul crîșmarului, iar alții, oficiu traficașului și strigau: la Holoky! la Holoky! dați voturile, dar oamenii nici nu luau în samă vorbele lor. Aceștia domni preoți vin la rînd cu numele spuși: Ioan Stefia din Tirnavă, Nicolae Dălvu din Leant, Ioan Vlad din Tomești, Nicolae Piseu din Basarabasa. Ianc Lup, învățător în Ciungani, pe care l'a ajutat George Micluța preot în Prevăleni, — cu un cuvânt la „popoară” n'ar trebui să băgăm de vină, fără numai la păstori. — Cu iubire am rămas cel mai supus creștin S. C.”

Trei preoți bătrâni și bolnăvicioși, oameni cari n'au prea luat parte la alegeri nici odată, acum au venit și ei. De ce? Pentru-că de n'ar fi venit, n'ar fi avut zile bune cu poporeni lor.

Toma Culă (Niculac) din Hertegani, de bună samă nu la stărințele preotului de acolo nici a învățătorului, cari sunt oameni cinstiți, dar fără zel și inițiativă în treburi de alegeri, neîndemnat de nime, decât de inima lui curată, — bolnav și bătrân fiind — a pus feciorul să-l ducă cu sania la alegere. Și după-ce a stat două nopți în frig, s'a bolnăvit așa, că nu știa de el. Când l'au pus pe sanie și erau gata să-l ducă acasă, se desmeteci puțin și zice: „La votare mă duceți? Dumnezeu se ne-ajute!”

În vremea alegerii la spatele fiecărui preot era câte un jandarm, cari au putut să vadă cum „ațiță la ură” acești adevărați părinți ai poporului. Au putut să-și câștige și jandarmii, acești cazaci ai stăpînirii noastre, simțăminte mai bune de ordine și dreptate dela preoții noștri, cari numai cu vorbe de pace și iubire frățească conduceau mulțimea, după pofta președinților. Dacă președintele, la șoaptele vre-unui aprig corteș de-alui Hollaki, poftia ca mulțimea să nu stee ici, — ci din colo, ori să se resfire așa și așa, — în câte-va clipe i-să făcea voia.

„Nici incipui nu mi-am putut atăta simț de ordine la poporul de rînd” — zicea un ofițer. „Parcă sunt militarii cei mai disciplinați, cari

pe comandă se mișcă de-odată, mii de inși, ca un singur om!”

„Doamne, mulțămimu-ți! — zicea un bătrân țăran din Dupăpiatră. — „Sunt trecuți 40 de ani, de când merg la alegeri, dar lucru frumos și cinstit, ca acuma n'am văzut. Nici beutură, nici imbulzala la popricașuri, nici barem „fă-te încolo”, ci numai „dragă” și „frate” și-ți părea, că toată mulțimea e un om. Preoții și domni noștrii au stat nopți întregi tot cu noi, mereu ne-au spus de bunăînțelegere, de drepturile, ce le-avem la alegeri și pe cari mulți nu le-am știut, cum se cade. Doamne mulțămimu-ți, că am trăit și aceste zile de lumina!”

Frații noștri din Baia de Criș.

Mult val au făcut atâtea mulțime de om fraților noștri din Baia-de-Criș, cărora le suntem datori multă mulțămită.

În rîndul întâi vine domnul Ioan Roman țimar. Cu inimă largă românească a primit acest frate al nostru în casa sa și în toate ale sale toată mulțimea noastră din cercul Băii-de-Criș. Casa, masa, paturile sale toate au fost la voia alegătorilor noștri. Copiii numai pe fereastă, dați din mână în mână și-i putea scoate afară și soția i-a stat mai mult la vecini. Iar el însuși a stat, fără încetare ziua și noaptea, afară în frig, sentinelă la poarta sa, ținînd ordinea. În el am avut noroc atunci când unul după altul ne închiseră pe toți ai noștri cari aveau să ducă alegătorii la votare. Fără îngrijirea lui comune întregi ar fi rămas dela votare. Și când a fost vorba să i-să dea ceva despăgubire pentru paguba și valul, ce a avut, n'a vrut să primească nimic. Dela alegere fibirăul și mulți din Baie nu știau, cum să-și răspune asupra lui. Mai zilele trecute l-au pedepsit cu 50 cor. pentru o nimica toată.

A doua gazdă, unde a fost mulțimea de cătră Brad, e Adam Berariu. Valul, ce a avut și acesta nu să poate spune. La două mii de oameni au fost în casă și curtea lui.

Grupe mai mici de oameni au fost pe la Crișan Trifan, ș. a.

Din inteligența din Baie dl și dna Robu au găzduit în casele lor pe iubitul nostru candidat. Casa și masa lor a fost casă deschisă.

În aceia și vreme casa și masa vrednicului neguțator Romul Coțoiu, a fost ca o adevărată ospătarie pentru toți preoții și învățătorii noștri.

Să nu uităm, că în Baia-de-Criș mai sunt doi neguțatori, născuți și ei din neamul miilor de alegători, anume Comșa și Balaș. S'ar fi așteptat dela ei barem atâtea, că și dacă nu țin cu mulțimea, care cumpără marfa lor și-i ține, — să nu-și bată joc de simțămîntul cel mai curat al acestei mari mulțimi. Dar nu. Ei să cred mai fericiți, dacă se lingușesc domnilor din Baie și se fac unealta lor oarbă. Neguțatorul Comșa a pârît adevă la judecătorie pe dl Coțoiu, că într'o sară, când Comșa a strigat „eljen Hollaki!” Coțoi ar fi vrut să-l loviască cu un fier, numit „box” și ar fi scos și revolverul. Forul întâiu a și judecat pe dl Coțoi la o pedeapsă însemnată în bani, — dar fiindcă toată arătarea lui Comșa a fost făcută numai de dragul domnilor și nu răspunde în toate adevărului, judecata se va nimici.

Celalalt domn, Balás, a mers cu răutatea și mai departe. La fie-care alegător îi zicea să iee bani, că și preotul lor a votat cu Hollaki. Dacă s'a rătăcit vre-un țeran prin curtea lui, l-a scos afară batjocorindu-l în tot chipul. N'a suferit în curte nici trăsura fratelui său din Băița, care a fost de partea lui Damian. Tot acest Balás a scris împreună cu alți noaui, batjocurile cele mai grosolane asupra alegătorilor noștri, într'un recurs contra alegerii.

Nădăjduim, că oamenii noștri vor ținea minte și binele, dar și pe cei-ce își bat joc de ei, când își implinesc cel mai sfânt drept al lor.

Cum poate crede Comșa și Balás, că va mai intra în bolta și crișma lor cineva din aceia, pe cari i-au vătămât așa de mult?

Nemții după alegere.

Nemții, a treia zi dela alegere, au tras competențele la toți preoții noștri (vre-o 16), au scăzut plățile băieșilor și pe mulți îndrumându-i la Damian, i-au scos din lucru. Dar o să tractăm cu acești Nemți nepricepuți, după cum vrednicesc. Cel dintâi lucru se ne fie să cerem curățirea Crișului de fărini de șteampuri și oprirea de a mai tulbura apa Crișului. Asta ne-o dă legea. Mai întâi toate reprezentanțele comunale să facă proteste, — apoi îi vom pîrî pentru despăgubiri.

Recurs contra alegerii.

Advocatul Dr. Veres din Baia de Criș, cu notarul Maior, cu românul Balás și cu alții 7 inși toți de p'acolo, mai toți slujbași, ori la solgăbirăul, ori la comună, au cerut, într'un lung recurs, nimicirea alegerii. Batjocura, disprețul, îngâmfarea și ura, cu care scriu aceștia despre deputatul nostru V. Damian și alegătorii lui, numai pentru-că sunt Români, trece toate marginile închipuirii. Acești nesocotiți scriu, că preoții noștri, învățătorii și profesorii dela gimnaziul din Brad, au băgat în inimile alegătorilor duhul urei asupra ungușilor, că preoții, (anume în Luncoiul de jos și Rovina) au jurat pe oameni în biserică, le-ar fi zis, că nu-i botează și nu merg cu crucea la ei, dacă țin cu „Ungurii”, că au ținut conspirațiuni, adunări de noapte cu oamenii, pe cari într'atâtea i-ar fi ațîțat la ură asupra Ungurilor, că puțin a lipsit, că să se facă iară o scaldă de sânge ca la 1848. Acești furioși numesc vînzători de țară pe toți oamenii noștri cu învățătură, iară poporul îl arată, ca pe o turmă de lupi setoasă de sânge, numai pentru-că s'au arătat un trup și un suflet pentru omul care a lucrat totdeauna pentru binele nostru, aproape a îmbătrânit între noi, e născut din neamul nostru, a lucrat totdeauna pentru bunăînțelegere a tuturor cetățenilor fără deosebire de limbă, — și pentru-că credem că mai bine va ști să arate în dietă dorințele noastre, decât un Hollaki.

Așa înțeleg acești șoviniști dreptul omului, că nouă să ni-se iee și țolul cel din urmă și mălaiul din gura copilașilor pentru dările grele, iar atunci, când vrem să ne facem și noi puținul drept, ce îl avem, și alegem deputat pe cine noi vrem, atunci sbiară, cât îi ia gura, că suntem fanatici, vrem sfîrticarea țării și vărsare de sânge unguresc.

Cine răscolește deci patimele naționale și ațîță ură între oameni: noi, cari în toată curățenia ne folosim de cel mai mare drept, dreptul alegerii de deputat dietal, ori ei, cari văzând, că prin înfricări, bani, ispite ș. a., nu pot scoate pe omul lor Hollaki, ne fac năpaste, că suntem spărgători de țară, tăciunari și omoritori de unguri, ca în chipul acesta să îndărjască dieta asupra noastră și să nimicească alegerea?

Nădăjduim, că cei de sus nu se vor lăsa orbiți de patimele celor nesocotiți, numai pentru a face voia îngâmfatului de Hollaki, care după-ce a căzut, calcă în picioare, cu oamenii săi, cele mai gingașe simțăminte ale miilor de alegători.

Dar așteptăm să le vedem limpede ca lumina zilei, că noi am făcut cea mai curată alegere, că nu vrem nici dărăburirea țării, nici sânge unguresc, ci vrem să trăim aici pe pământul scump al țării acesteia, îngrășat cu sudorile moșilor și strămoșilor noștri și apărut cu sângele lor, vrem să trăim așa cum ne-au lăsat mamele noastre cu limba și legea noastră românească, vrem ca școlile și învățătura noastră pe banii noștri greu munciți, să le putem face în limba mamelor noastre, vrem să câștigăm drepturile, ce ni-se cad după darea noastră în bani și sânge, vrem să ne cărmuim barem la noi acasă cu slujbași aleși din fii neamului nostru, vrem ca dulcele nostru graiu românesc să răsune nu numai prin văile și munții noștri, ci să se folosească la toate judecătoriile și alte foruri din ținuturile noastre, — voim în sfîrșit să ne luminăm și să ajungem la o stare bună ca să putem fi de folos patriei noastre iubite, a cărei mărire și înflorire o dorim în unire cu toți cetățenii, fără deoselire de limbă și neam.

„Românul ține minte.”

E zicală veche, cunoscută și de Unguri. Recursul contra alegerii, plin de atâtea ură asupra Românilor, e subscris de avocatul Dr. Veres, pripășit de ieri-alaltăieri în Baia-de-Criș și încălzit la șinul Românașilor noștri, cari i-au dat o mulțime de procese.

Acest mic procatăr și la alegerile de membrii la comitat a făcut o gălgăie ca cel din urmă Hofbauer. A batjocorit pe preoții noștri în chip nevrednic și a strigat în gura mare, că toți Români trebuie spânzurați!

Această purtare o merită oamenii noștri dela avocatul, pe care l-au sprijinit atât de mult?

Și după așa purtare, crede dl Veres, că Români i-or mai trece pragul cancelariei?

Ori crede dl procatăr Veres, că Românul mai sărută palma ce-l lovește în față?

Nici odată!

Românul ține minte!

Casă de vânzare.

Subsrisa vând din mâna liberă o casă constatatoare din trei odăi și pivniță, aflătoare în Orăștie, strada Romoșelului Nr. 40.

Maria Susan.

Banca națională a României.

aduce la cunoștința Domnilor Acționari că pe lângă cei 30 lei de fiecare acțiune ce a împărțit deja ca prim dividend, le va mai plăti încă lei 85.35 de fie-care acțiune.

Plata se va face în toate zilele de lucru, de la orele 10 dimineata până la 3 d. a. atât în Administrațiunea Centrală a Băncii în București, cât și la Sucursalele și Agențiile ei.

Candidat de avocat. Pentru cancelaria mea advocațională am lipsă dela 1 Mai n. c. de un **candidat de avocat**, eventual **cancelist** versat în afacerile advocaționale. Cei-ce reflectează la acest post, să-mi comunice condițiunile de angajare.

Dr. Vasile Fodor,
advocat în Abrud (Abrudbánya)

INVETĂCEL

la meseria de păpu-
car se primește în-
dată la

IOSEF GYULA
m. păpu-car în Orăștie
(Stn. Timarilor).

Un învățcel —
se primește numai decât în
prăvălia de băcănie și ma-
nufactură a subscrisului —

Ambrosiu S. Șielariu,
comerciant Hațeg (Hátszeg).

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, strada Atzél Péter Nr. 1.
(Lângă Crucea-Albă).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental, edifica și restaurează biserici în mod artistic, din care cauză îl recomandăm îndeosebi dlor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

Un învățcel se primește nu-
mai decât în
prăvălia de manufactură
a subscrisului:

A. G. MUNTEAN,
comerciant, Orăștie.

Școală de lucru de mână.

La 1 Mărtie s'a început
școala de lucru de mână femeesc

a d-șoarei **HERMINE LURZ**,
dând instrucție în tot felul de
lucruri de mână, ca d. e. im-
pletit, croșetat, inodatul și filatul,
apoi broderie în alb, colorat și în
aur, cum și sculptatul și pictatul.

Să primesc fete, fără deosebire la etate.

Insinuări primește prin bu-
năvoință dl **HANS GRAEF**,
librar în Orăștie.

Sz. 728—1905 tkvi.

Árverési hirdményi kivonat.

A szászvárosi kir. Járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az „Ardeleana” pénzüntézet végrehajtónak Tanasoi és társa végrehajtást szünetelő el-
leni 2793 korona tőkekövetelés és járulékal iránt végrehajtási ügyben a dévai kir. törvényszék, a szászvárosi kir. járásbiróság területeén lévő Kásztón fekvő és kásztói 83 számú tjkvben A † 7 rnd 2169, 2361 hrsz. szántóra 259 kor. 13 rd 2681, 2682 hrsz. szántó és kaszálóra 138 kor. 15 rd. 2921 hrsz. szántóra 44 kor., 17 rd. 3380 hrsz. kaszálóra 119 kor., 19 rd. 3854 hrsz. szántóra 13 kor., 21 rd. 4074 hrsz. szántóra 123 kor., 22 rd. 4076 hrsz. szántóra 134 kor., az u. o. 309 sz. tjkvbenA † 15 rd 3817½ hrsz. szántóra 21 kor., az u. o. 310 sz. tjkvben A † 3 rd. 4131, 4132, 4212 számú tjkvben szántóra 111 kor. és az u. o. 1679 szjtjkvben A † 1 rd. 4152 hrsz. ingatlanra 117 kor.-ban megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1905. évi május hó 17-ik napján d. e. 9 órakor Kásztó község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is elfognak adadni. Árvezetii szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értekpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át szolgáltatni.

Kelt Szászvároson, 1905. évi február hó 17-én.

A kir. Járásbiróság m. tkvi hatóság.

Sóhalmy,
kir. jbró.

Foarte recomandabil!

Cine voește să bea o cafea bună, e rugat a cere preț-curentul românesc dela subsemnata firmă română din Fiume, în care se află tot soiul de marfă pentru susținerea casei, cu prețuri foarte moderate, cari să expediază în pachete postale de 5 Kgr. liber de vamă și porto-postal.

Ofer calitățile cele mai bune de cafea cu următoarele prețuri:

CAFELE:

Nrul	La comandă e bine să se amintească și numărul cafelei	1 Kgr.		5 Kgr.	
		C. fil.	C. fil.	C. fil.	C. fil.
1	Santos — naturală și aleasă	2	50	12	50
2	Menado-Liberia — cu boabe gălbuie foarte mari	2	90	14	50
3	Rio-Mârgele — are un gust foarte bun	2	90	14	50
4	Portorico — foarte căutăată, mărime mijlocie	2	90	14	50
5	Portorico-Piraldi	3	60	18	—
6	Cuba — fină	3	—	15	—
7	„ — mai fină	3	20	16	—
8	„ — cea mai fină	3	50	17	50
9	„ mârgele, calitate foarte bună	3	20	16	—
10	„ specialitate, de finetă rară, boabe mari foarte frumoase	3	80	18	50
11	Jamaica, — cunoscută pretutindena de cafea bună	3	10	15	50
12	Java Vinetie — foarte frumoasă cu boabe egale	3	30	16	50
13	Java Aurie — soiul ca menado, ușoară	3	40	17	—
14	Neylgherry — cafea grea, foarte recomandabilă	3	40	17	—
15	Ceylon fină	3	50	17	50
16	„ Plantațiune — cel mai fin soiul de Ceylon	3	80	19	—
17	„ Mârgele Plantat, cel mai fin soiul de Ceylon	4	20	21	—
18	Mocca arabă — tare zdrobită, dar foarte fină	3	60	18	—
19	Rio mârgele — Cuba Nr. 6	—	—	14	75
20	Portorico Nr. 4. — Cuba mârgele	—	—	15	25
21	Java Aurie — Jamaica	—	—	16	25
22	Mocca Cuba Specialitate	—	—	18	25

Promit serviciu prompt și cu acurățetă, rogând P. T. public românesc pentru binevoitorul sprigin.
Cu profundă stimă

IMPORT DE CAFELE ȘI TEA
Romul Pascu
Fiume,

„THE STANDARD“

fondată în anul 1825.

Efectuește

Asigurări de viață pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Incasso anual K. 32.000.000 — Dividende solvite K. 170.000.000 —

Avere proprie » 280.000.000 — Despăgubiri de viață 520.000.000 —

Agentura generală pentru Transilvania: Cluj, Str. Ferencz-József 17.

Filială pentru Ungaria:

Budapesta, Str. Kossuth-Lajos 4 în palatul Standard (Casa proprie).

Centrala generală: **Edimburg (Anglia).**

Creamul și săpunul de benzoe mygdale conservază mai bine fața și mâinile!

Preparatele lui Cornel Demeter

se pot căpăta în apoteca
N. Vlad, Orăștie (Szászváros).

Cream de benzoe mygdale. Creamul de benzoe mygdale servește pentru conservarea, înfrumusețarea și albirea feței și mânilor, dând totodată și o finețe deosebită. Delătorează tot felul de necurățenii de pe mână și față, ca: pete, bubițe, sgrăbunțe, pistenii (mitesser), și netezește sbărciturile. Conținutul creamului acestuia e nesticăcios pentru față și mâni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale. Săpun excelent pentru toilette. E preparat din ingredientii foarte fine și din plăcute mirosuri de flori. Albește și netezește pielea. Prețul 70 fileri.

Poudre Veturien. Acopere foarte bine, încât nici nu se observă că fața este pudrată. Intrebuițată, pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute ce alt-cum ar cauza vântul, răceala și razele soarelui. Este în culoare albă, roză și galbănă. Prețul 1 coroană.

Veturien parfem. Vera-violeta, cel mai fin parfum de violele. Prețul 1.60 fileri.

Apa de gură „Kremsier“. Prin intrebuițarea apei acesteia nu devin dinții găunoși, — delătorează durerile dinților și întărește dinții și gingiile. Prin intrebuițarea apei acesteia se delătorează mirosul neplăcut și greu din gură. Prin intrebuițarea apei acesteia cu praful de dinți »Kremsier«, devin dinții foarte frumoși, albi. Prețul 80 fileri.

Praful de dinți „Kremsier“. Prin intrebuițarea prafului acestuia devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 fileri.

Perii de dinți, fine. Alegere mare — în diferite prețuri. — **Esență de China.** Contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1.20 fileri. — **China tannopomada.** Pentru creșterea părului. Prețul 70 fil. — **Oleu de nucă.** Extract de nuca oleica, p. conservarea părului. 1 sticlă 80 fil.

Diferite mirosuri de parfemuri franceze de prima calitate — se capătă după măsură.

Săpunul de benzoe mygdale e cel mai bun în intrebuițare. Săpunuri foarte fine — și deosebit plăcut mirositoare, se capătă din flori de violele, marguerite și scumpină (iorgovan) a 70 fileri, precum și săpun de ouă a 20 fileri.

Instrucțiuni pentru prepararea rumului, a diferitelor likeruri și diferite beuturi!

!!Thee foarte fină!!

Alegere mare în perii de dinți, în diferite prețuri.

PENTRU BISERICI! De vânzare două uși mari (cele împărătești, din mijloc), pentru altarul unei biserici, foarte artistic sculptate în lemn de teiu. — Prețul moderat. La administrațiunea foaiei noastre, unde se dau și informațiuni mai deaproape, se poate arăta ori-când și fotografia lor.

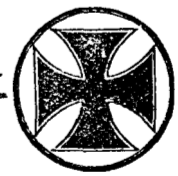
Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent-Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta
Vindecă și înviorează

Nu e mijloc secret.
pe lângă garanție

Deosebită atențiune e a
acest aparat vindecă

să da împrejurării, că
boale vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți migrene, neuralgie, impedearea circulațiunii sângelui, anemie, ameteli, țiuțuri de ureche, bătăie pe inimă, sgăreiri de inimă, astmă, auzul greu, sgăreiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, reeală la mână și picioare, reumă, podagră, ișias, udul în pat, influență, insomnie, epilepsie, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu multămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 de zile nu se va vindeca, i-să retrimite banii. Unde ori-ee încercare s'a constatat zădărnica, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. V. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“, de oare-ce „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit, fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucii mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi.

Prețul aparatului mare e 6 cor. Prețul aparatului mic e 4 cor.
folosibil la morburii, cari nu sunt mai folosibil la copii și femei de consti-
vechi de 15 ani. tuție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și streinătate
MÜLLER ALBERT, Budapest, Strada vadász Nr. 42
colțul strada Kálmán.